

Den gensidige Omsætning mellem Danmark og Sverige i Femaarsperioden 1896—1900.*)

Af

I. Heckscher.

Til Belysning af Udviklingsgangen i Danmarks og Sveriges gensidige Vareomsætning er der tidligere — under Titel »Den svensk-danske Handelsbalance«, se Nationaløkonomisk Tidsskrift for 1898 S. 1. ff. — meddelt en Sammenstilling paa Grundlag af de to Landes officielle Handelsstatistik. Et Forsøg paa at sammenarbejde lignende Data for de siden da forløbne Aar tør ikke anses for overflødig, da der vedblivende synes at være Opfordring til at følge Udviklingen, saa godt det lader sig gøre ved Hjælp af et Materiale, der vel efter sin Natur maa være mangelfuldt, men som ikke desto mindre er det eneste, der frembyder sig for den, som vil søge at danne sig et Overblik over de to Landes indbyrdes Stilling i Varehandelen. Der ofres som bekendt i de senere Aar større og større Opmærksomhed fra de statistiske Statsbureauers Side paa at tilvejebringe en paalidelig Basis for Værdi-

* Indberetning til Udenrigsministeriet fra den K. l. danske Generalkonsul i Stockholm.

Den gensidige Omsætning mellem Danmark og Sverige i Femaarsperioden 1896—1900.*)

Af

I. Heckscher.

Til Belysning af Udviklingsgangen i Danmarks og Sveriges gensidige Vareomsætning er der tidligere — under Titel »Den svensk-danske Handelsbalance«, se Nationaløkonomisk Tidsskrift for 1898 S. 1. ff. — meddelt en Sammenstilling paa Grundlag af de to Landes officielle Handelsstatistik. Et Forsøg paa at sammenarbejde lignende Data for de siden da forløbne Aar tør ikke anses for overflødig, da der vedblivende synes at være Opfordring til at følge Udviklingen, saa godt det lader sig gøre ved Hjælp af et Materiale, der vel efter sin Natur maa være mangelfuldt, men som ikke desto mindre er det eneste, der frembyder sig for den, som vil søge at danne sig et Overblik over de to Landes indbyrdes Stilling i Varehandelen. Der ofres som bekendt i de senere Aar større og større Opmærksomhed fra de statistiske Statsbureauers Side paa at tilvejebringe en paalidelig Basis for Værdi-

* Indberetning til Udenrigsministeriet fra den K. l. danske Generalkonsul i Stockholm.

beregningen. Hvor langt man end er fra en ideal Ordning endnu, tør Beregningens Resultater dog antages at vinde i Paalidelighed Aar for Aar, og naar dertil kommer, at der i en Undersøgelse som denne stadig vil være Lejlighed til at prøve det ene Lands statistiske Resultater ved Hjælp af det andet Lands, udsætter man sig i forholdsvis mindre Grad for at ledes paa Vildspor af Usikkerheden i Materialet. Uden paa nogen Maade at overvurdere Nøjagtigheden af de enkelte Tal har man da Lov til at nære Haab om, at en slig Undersøgelse i al Fald i sine Hovedtræk vil give et nogenlunde brugbart Udbytte.

Fremstillingen vil i det følgende slutte sig nøje til Gangen i den tidligere Udvikling, til hvilken der i det hele maa henvises. Kun saadanne Data, som ere nødvendige til Forstaaelsen af det her fremkomne, vil blive gentagne.

Det fremgik af den tidligere Undersøgelse angaaende Totalindførselens Værdi, at der fra Slutningen af 80'erne, da Beskyttelsessystemet vandt Overhaand i den svenske Toldpolitik, var en tydelig og stadig Formindskelse i Værdien af Danmarks Udførsel til Sverige, og fra samme Tidspunkt viste Tallene hen til en endnu betydeligere Forandring i Værdien af Sveriges Eksport til Danmark, saa at denne, sammenlignet med den foregaaende Periode af 15 Aar, næsten var vokset med Halvdelen i Aarene 1891—95. Til Oplysning om, hvorledes Udviklingen af dette Forhold har været i Femaarsperioden 1896—1900, meddeles her følgende Oversigt.

Tabel I.
Totalindførselens Værdi
i Millioner Kroner med 3 Decimaler.

Aar	Fra Danmark til Sverige		Fra Sverige til Danmark	
	Dansk Statistik	Svensk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik
1895.....	(22,271)	37,976	(41,464)	46,797
1896.....	(21,505)	45,898	(42,304)	50,709
1897.....	(27,074)	49,492	(43,205)	51,650
1898.....	(33,219)	58,614	(43,446)	52,665
1899.....	(34,857)	60,681	(43,298)	51,625
1900.....	(38,105)	62,525	(47,682)	52,528
I aarligt Gennemsnit				
1876—90..	48,75	31,92
1891—95..	41,25	47,58
1896—1900	55,46	51,84

Ved Gennemsnitsberegningen er den samme Periodeinddeling som før bibeholdt, da der ikke i Tidsrummet efter 1890 er foregaaet nogen væsentlig Forandring i de to Landes Toldpolitik, der kunde forklare Forandringerne i Omsætningernes Omfang. Aaret 1888 er her vedblivende Vendepunktet; efter 80'ernes Slutning har Danmarks Afsætning paa Sverige været stærkt hæmmet af Toldlovgivningen, medens Sveriges Afsætning paa Danmark vedblivende har kunnet foregaa uden nye Hindringer fra den danske Lovgivnings Side.

Totalindførselen for Perioden 1896—1900 giver nu i absolute Tal et Billede af Fremgang i begge Retninger, men tydeligt nok en større Fremgang i Danmarks Afsætning paa Sverige end i Sveriges Afsætning paa Danmark. Sammenlignet med den nærmest foregaaende Femaarsperiode er den første steget med

34,45 pCt., den sidste kun med 8,95 pCt. Fremgangen er, trods den stadig store Forskel i svensk og dansk Beregning af Værdien, øjensynligt tilstede efter begge Landes Opgørelse, skønt regelmæssigst og tydeligst efter Ankomstlandets, hvis Statistik vedblivende maa følges som den efter almindelige Erfaringer paalideligste. Sammenligner man derimod Perioden 1896—1900 ikke med de nærmest foregaaende fem Aar, men med Udgangsperioden 1876—90. bliver Billedet væsentligt anderledes. Ogsaa da er der vel Fremgang for begge Landes Vedkommende; men Danmarks Afsætning til Sverige er da kun vokset med 13,77 pCt., medens Sveriges til Danmark er tiltaget med ikke mindre end 62,40 pCt. I Forhold til Tiden før Toldforandringerne i Sverige er den danske Afsætning altsaa ikke vokset mere, end hvad der omtrent kan anses for en rimelig Følge af Sveriges Befolkningstilvækst, hvorimod der i Sveriges Afsætning paa Danmark er en meget betydelig Opgang, som næppe kan forklares anderledes end som Følge af et langt større Forbrug af og Omsætning med svenske Produkter i Danmark.

Til et kun tildels lignende Resultat kommer man ved en Betragtning af de to Landes relative Betydning som hinandens Forsynere. Følger man i de to Landes Handelstabelværker Opgørelsen af den udenlandske Omsætning efter Bestemmelseslandet, er det i de senere Aar baade for Danmarks og for Sveriges Vedkommende i første Række Storbritannien, i anden Række Tyskland, der er Landets bedste Kunder. Derefter kommer i tredje Række Sverige som Danmarks Kunde og Danmark som Sveriges. Forholdet stiller sig, procentvis beregnet, saaledes:

Danmarks Andel i Sveriges Indførsel (efter svensk Statistik) udgjorde i Gennemsnit aarlig

1876—90.....	16,05	pCt. af hele Indførselen		
1891—95.....	11,77*	—	—	—
1896—1900.....	12,25	—	—	—

og Sveriges Andel i Danmarks Indførsel (efter dansk Statistik) ligeledes

1876—90.....	12,69	pCt. af hele Indførselen		
1891—95.....	14,06	—	—	—
1896—1900.....	11,50	—	—	—

Herefter er den svenske Forsyning med Varer fra Danmark i sidste Femaarsperiode i Forhold til Sveriges samlede Forsyning aftaget med over $\frac{1}{5}$, hvorimod den danske Forsyning med Varer fra Sverige vel ogsaa er relativt aftaget, men kun med knap $\frac{1}{10}$, alt i Forhold til Udgangsperioden 1876—90. I Forhold til Perioden 1891—95 er derimod ogsaa relativt Danmarks Afsætning paa Sverige vokset, om end kun med $\frac{1}{21}$, medens Sveriges Afsætning paa Danmark forholdsvis er aftaget med c. $\frac{1}{6}$.

En Opgørelse som den her foretagne maa selvfølgelig ikke tages for bogstaveligt. Den kan allerede af den Grund ikke uden videre lægges til Grund for umiddelbare Slutninger, at det ikke lader sig bedømme, hvor stor Virkning der tilkommer de senere Aars ret betydelige Prisstigning ved Balancens Afvejelse. Det falder ogsaa straks i Øjnene, at de anførte Tal for Danmarks Udførsel til Sverige, naar de to Landes

* Det svenske Tabelværks oprindelige Opgørelse for 1891—95 udviste her 11,73 pCt.; men dette ændredes i Aargangen for 1898 til 11,77 pCt., vistnok som Følge af, at Færøerne og Island fra nu af medregnedes i Omsætningen med Danmark.

Tabelværker i deres Opgørelse af dette Forhold sammenholdes, gøre et langt mindre paalideligt Indtryk end Tallene for Sveriges Udførsel til Danmark. I Henseende til den førstnævnte er der en gennemgaaende unaturligt stor Forskel mellem dansk og svensk Beregning. en Forskel, der i tidligere Aar har været næsten endnu større end i den her behandlede Periode; derimod er Afvigelsen mellem dansk og svensk Beregning af Sveriges Udførsel til Danmark ikke særligt stor, henved 10 à 20 pCt., altsaa næppe mere, end hvad der med Rette kan tilskrives Varernes større Værdi paa Ankomststedet end i Afsendelseslandet. Medens man derfor nok tør regne med den sidste Del af Opgørelsen som et nogenlunde korrekt Udtryk for Omsætningens Værdi, fordrer den første Del øjensynligt en Korrektion. Hvori Grunden til den fremhævede store Forskel mellem dansk og svensk Beregning af Danmarks Udførsel til Sverige bør søges, kan vel ikke med Vished afgøres; men to Momenter ere tydeligt her af Vægt: den danske Handelsstatistik's ufuldstændige Behandling af Omsætningen fra Frilagrene og den svenske Statistik's Behandling af den rene Transit over Danmark.

I dansk Statistik har man nemlig fra 1897 ganske vist medtaget under Landets samlede Eksport Udførselen fra Frihavnen til Udlandet, ligesom ogsaa fra Kredit- og Transitoplæg; men Frilageret regnes vedblivende til »Udland«, og det ikke blot saaledes, at Udførsel fra Frilager til Toldomraadet betragtes som Indførsel fra Udlandet, og Udførsel til Frilager fra Toldomraadet betragtes som Udførsel til Udlandet, men endog saaledes, at Udførsel fra Frilager til fremmede Lande og Indførsel til Frilager fra fremmede Lande

slet ikke kommer til Syne i Statistiken, slet ikke behandles som Bestanddel af Danmarks Udenrigshandel. Denne øjensynlige Mangel vil — efter Udtalelse fra sagkyndig Side — vanskeligt kunne afhjælpes, i det mindste saa længe de bestaaende Kontrakter med Frilagerlejerne ere gældende. Men da der vel utvivlsomt foregaar en ikke ubetydelig Udførsel fra dansk Frilager til Sverige af Varer, der ikke have passeret dansk Toldomraade, er den danske Opgørelse af Udførselen til Sverige allerede af den Grund en Del for lav.

Omvendt medtages i svensk Indførselsstatistik som kommende fra Danmark alle Varer, som indføres paa Jernbanevogn med Dampfærge over Danmark*), uagtet det er tydeligt, at denne danske Transit, der i bogstavelig Forstand kun er en Transport over dansk Territorium, ikke Genudførsel af i Danmark indførte Varer, i Virkeligheden slet ikke vedkommer Handelsomsætningen med Danmark, da den ikke alene ikke som saadan aabner nogen Mulighed for Handelsfortjeneste paa danske Hænder, men end ikke for Arbejdsfortjeneste (udover eventuel Jernbanefragt). Den kommer derfor næppe — som Regel i al Fald — til Udtryk i dansk Udførselsstatistik. Følgen heraf er, da Færgernes Benyttelse for slig gennemgaaende Trafik er ret stor, at den svenske Beregning af Indførselen fra Danmark for saa vidt er for høj. At der desuden af og til kan være en vel stor Forskel i Værdiskalaen i de to Lande, er muligt; men at dømme af de Prøver, der ere anstillede ved Beregning af enkelte dominerende Rubriker for et enkelt Aar, synes hele Differencen mindre at

*) Se det svenske Centralbureaus »Statistisk Tidskrift« 1900 S. 117.

skyldes Værdiberegningen end Opgørelsen af de i Sverige fra Danmark modtagne Varemengder.

Da den danske Opgørelse af Danmarks Udførsel til Sverige altsaa sikkert er for lav og den svenske ifølge rigtige Principer for høj, kan det skønnes, at det rationelle Resultat maa ligge et Sted imellem de af de to Tabelværker markerede Yderpunkter. Meget muligt er derfor den lille Overvægt, der ifølge foranstaaende Tabel I i den seneste Femaarsperiode skulde være bleven Danmark til Del i Konkurrencen, slet ikke tilstede. Men deri stemme de to Landes Statistik overens, og det tør man følgelig anse for godtgjort, at Værdien af Danmarks Udførsel til Sverige er steget temmelig regelmæssigt i den sidste Femaarsperiode*) og steget noget hastigere end Værdien af Sveriges Udførsel til Danmark. Skønt Danmark langt fra i dette Konkurrenceforhold har genvundet den Overvægt, hvorpaa Opgørelserne fra Tiden før 1890 tyde, navnlig naar Tallene fra c. 25 Aar tilbage lægges til Grund for en Sammenligning, tør man altsaa gaa ud fra, at Danmarks Stilling som Sælger paa det svenske Marked i Femaarsperioden 1896—1900 er noget forbedret. At dermed slet intet skal være sagt om Størrelsen af den ved de to Landes Omsætning indbyrdes indvundne Fortjeneste, behøver næppe at fremhæves.

Det næste Hovedpunkt i Undersøgelsen vil være Bestemmelsen af, hvor stor Andel i den gensidige Omsætning mellem de to Lande der tilkommer Mel-

*) Jfr. saaledes ogsaa det danske Tabelværks Opgørelse af Underskudet for Danmark i Forholdet til Sverige, 1900 S. 49.

lemhandel og Transitomsætning, eller hvor vidt Nabolandet i større eller mindre Omfang end før er Marked for hvert Lands egne Produkter. Hertil giver Materialet for de senere Aar større Vejledning end tidligere. Det danske Handelstabelværk har nemlig som bekendt fra 1897 indført den paaskønnelsesværdige Forbedring at skelne mellem Varer af indenlandsk og Varer af udenlandsk Oprindelse, saa at der paa Udførsels-siden gøres Rede for, hvor meget af det udførte Kvantum under hver enkelt Rubrik der oprindeligt hidrører fra Udlandet. Sondringen er gennemført i Enkeltheder, navnlig saaledes, at der angives, hvor meget af de udførte fremmede Varer der var toldberigtiget og hvor meget der kom fra de forskellige toldfrie Oplag (Frihavn, Kreditoplag, Transitoplag) eller hidrørte fra umiddelbar Omladning i dansk Havn. For saa vidt giver det danske Tabelværk altsaa langt bedre Vejledning end det svenske, om det enkelte Aars Genudførsel end ikke nøjagtigt kan fremgaa heraf, eftersom Udførsel af en fremmed Vare kan omfatte et fra et foregaaende Aar oplagt Kvantum. Derimod bliver den ovenfor berørte Ufuldstændighed i Frilageromsætningens Statistik i denne Sammenhæng saa meget mere følelig, som det her netop drejer sig om en Mellemlhandel. Dertil kommer som en anden, vistnok uundgaaelig Ufuldstændighed, at det danske Tabelværk ikke oplyser noget om, fra hvilket fremmed Land de genudførte fremmede Varer stamme. Uagtet Bureauet, som det ses af Handelstabelværkets Indledning, er i Besiddelse af Materiale til Opgørelse af, hvor stor en Del af Udførselen til hvert enkelt Land af hver enkelt Vare der er indenlandsk eller fremmed, vilde en Bearbejdelse af dette

Materiale altsaa vel oplyse, hvor meget af det til Sverige udførte der skyldtes Mellemlhandel eller Transit, men næppe hvor meget af det fra Sverige indgaaede der atter udførtes til fremmede Lande. Endnu mindre vilde man ad denne Vej kunne vente at naa til en Sondring mellem paa den ene Side egentlig Mellemlhandel (Opkøb af udenlandske Varer til Gensalg i Udlandet eller saadan Handel i Kommission), paa den anden Side Transit (Spedition eller Omladning af Varer fra et fremmed Land til et andet fremmed Land). Denne Sondring kan overhovedet vanskeligt tænkes gennemført ved Statistikens Hjælp.

Af disse Grunde lader en samlet, talmæssig Opgørelse af Mellemlhandelens Betydning for den dansk-svenske Omsætning sig desværre ikke foretage, ikke en Gang paa Grundlag af dansk Statistik. Man henvises derfor paany til en Betragtning af de enkelte Varegrupper og deres Betydning for den samlede Omsætning; for en slig Betragtning kan da det danske Tabelværks detaillerede Sondringer være en god Støtte i enkelte Retninger. For ikke uden Nødvendighed at overlæsse Fremstillingen med Tal anføres kun et Sammen drag af de vigtigste Vareklasser for Aarene 1896, 1898 og 1900. For det førstnævnte af disse Aar har man været nødsaget til at holde sig til det svenske Tabelværk alene, da det danske Bureaus specielle Opgørelse for hvert enkelt Land (dansk Tabelværks Tabel 4) første Gang foreligger for Aar 1897. For de to senere Aar ere Tallene derimod anførte saa vidt muligt baade efter dansk og svensk Værdiberegning, mens Grupperingen er foretagen efter Ankomstlandets Statistik; da Klassifikationen imidlertid ofte er noget

uensartet i de to Lande, tør fuld Overensstemmelse allerede af den Grund ikke ventes.

Resultatet meddeles i tabellarisk Form og da først to Oversigter over Værdien af Sveriges Udførsel til Danmark, dels de absolute Tal (Tabel II), dels procentvis beregnet (Tabel III). (Se S. 594 og 595).

En Sammenligning mellem disse Oversigter indbyrdes og mellem dem og de tilsvarende for det foregaaende Tiaar viser, at der i det hele taget vedblivende hersker stor Regelmæssighed i den svenske Eksport til Danmark. Smør er stadig og uanfægtet denne Eksports Hovedgenstand, Tømmer og Træ er Nr. 2. Disse tvende Grupper ere i de senere Aar endog mere dominerende end før i Omsætningen fra Sverige til Danmark og udgøre i Forening noget mere end Halvdelen af hele denne Eksport. De to Landes Beregninger bekræfte i denne Henseende hinanden paa betryggende Maade trods uundgaaelige Afvigelser i de enkelte Aar. Efter disse Artikler kommer nu umiddelbart Jern og Staal, der nærmest synes at vinde i Betydning i denne Forbindelse. Men i de øvrige Artikler er der nogen Forskydning at spore. Især Hornkvæg og Havre vise en meget stor Tilbagegang*), der for Kvægets Vedkommende muligvis tildels kan tilskrives forbigaaende Aarsager, men som for Havre sandsynligvis er afgørende. Ogsaa Flæsket er rykket et stort Stykke tilbage, og Hesteudførselens Betydning er baade

*) Naar Hornkvæg og Havre betegnes med henholdsvis Nr. 21 og 26 for Aar 1900, uagtet Tabellerne ikke omfatte mere end 15 Rubriker, betyder dette, at adskillige andre, i det svenske Tabelværk opregnede Vareklasser udvise større Tal for nævnte Aar end Hornkvæg og Havre; de paagældende Vareklasser indordnes her under øvrige Varer.

Tabel II.

Værdien af Sveriges Udførsel til Danmark,
i Millioner Kroner med 3 Decimaler.

		1896		1898		1900	
		Svensk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	
1	Smør	14,682	14,832	15,327	16,463	15,517	
2	Tømmer og Træ	9,927	12,558	15,682	11,161	14,537	
3	Flæsk	2,545	1,324	1,708	0,936	1,723	
4	Jern og Staal	2,373	2,854	2,289	3,932	3,014	
5	Hornkvæg	1,491	—	—	0,374	0,324	
6	Havre	1,059	0,598	0,626	0,161	0,145	
7	Heste	0,896	0,791	0,839	0,693	0,644	
8	Træmasse	0,757	0,767	0,975	0,951	0,911	
9	Sten	0,700	1,016	2,570	1,403	2,353	
10	Fersk Fisk	0,677	0,804	2,349	0,616	0,665	
11	Uberedte Huder og Skind	0,586	0,657	1,125	1,454	2,563	
12	Teglsten	0,518	0,834	1,149	1,177	1,143	
	Instrumenter	0,056	0,115	0,494	0,154	0,635	
	Cement	0,047	0,331	0,376	0,550	0,656	
	Øvrige Varer	5,979	5,965	7,156	7,657	7,698	
		42,293	43,446	52,665	47,682	52,528	

absolut og relativt væsentlig formindsket. De Artikler, der til Gengæld er rykket frem i Betydning, ere især Huder og Skind, Sten og Teglsten. Af det danske Tabelværks Opgørelse af Forholdet mellem den samlede Indførsel og Udførsel af fremmede Varer vil man derhos tildels kunne slutte sig til, i hvilket Omfang den her behandlede Omsætning er en Mellemandel. Da det nemlig viser sig, at i de ledende Artikler Smør, Flæsk, uberedte Huder og Skind i 1900 genudførtes mellem c. $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{5}$ af hele Indførselsværdien, tør man med nogen Grund betegne de herhen hørende svenske Varer som i overvejende Grad Genstand for Mellemandel.

Tabel III.
Værdien af Sveriges Udførsel til Danmark,
procentvis beregnet.

	1896	1898		1900		
	Svensk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	
Smør	34,71	34,15	29,10	34,53	29,54	1
Tømmer og Træ	23,47	28,90	29,78	23,41	27,69	2
Flæsk	6,02	3,05	3,23	1,96	3,28	6
Jern og Staal	5,61	6,56	4,35	8,26	5,73	3
Hornkvæg	3,52	—	—	0,78	0,61	21
Havre	2,51	1,38	1,19	0,33	0,27	26
Heste	2,12	1,82	1,59	1,45	1,23	11
Træmasse	1,79	1,76	1,85	1,91	1,73	8
Sten	1,65	2,34	4,88	2,94	4,47	5
Fersk Fisk	1,60	1,85	4,46	1,29	1,26	9
Uberedte Huder og Skind	1,39	1,51	2,14	3,04	4,87	4
Teglsten	1,23	1,92	2,18	2,46	2,17	7
Instrumenter	0,13	0,27	0,94	0,32	1,21	12
Cement	0,11	0,76	0,71	1,16	1,25	10
Øvrige Varer	14,14	13,73	13,60	16,16	14,69	
	100	100	100	100	100	

handel fra Danmark. Genudførselen i de vigtige Artikler Jern og Staal, Sten, Cement, Træmasse og Instrumenter var mindre; den udgjorde i 1900 $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{7}$ af Værdien. Men i de øvrige ovenfor specificerede Artikler, deriblandt Tømmer, var der kun en ganske ubetydelig Genudførsel fra Danmark. Saavel de opregnede Artiklers Karakter af svenske Produkter som især Sveriges nuværende toldpolitiske Standpunkt gør det paa den anden Side saa godt som utænkeligt, at der i Landets Udførsel til Danmark under Perioden foreligger andet end en Udførsel af indenlandske Varer; om en Mellemandel med Danmark over Sverige har der med andre Ord

Tabel IV.

Værdien af Danmarks Udførsel til Sverige,
i Millioner Kroner med 3 Decimaler.

		1896		1898		1900	
		Svensk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	
1		Kaffe.....	5,516	4,330	3,561	5,119	3,562
2	a	Maskiner og Redskaber	4,936	4,511		4,421	—
3	b	Manufakturvarer.....	3,543	4,082	2,079	3,413	1,551
4	c	Jern- og Staalvarer....	3,475	3,297	1,929	5,143	3,867
5	d	Kornvarer og Mel.....	3,029	6,540	5,645	5,297	4,595
6	e	Oljer.....	2,545	3,694	1,892	3,109	2,273
7	f	Huder og Skind.....	1,401	2,079	0,820	3,756	1,402
8	g	Kolonialvarer (ej Kaffe).	1,359	1,533	1,097	2,522	1,605
9		Bomuld og Uld.....	1,311	2,071	2,059	3,302	3,171
10		Frø.....	1,136	0,832	0,370	1,333	0,491
11		Garn.....	0,868	1,056	0,132	0,646	0,109
12	h	Forædl. Landbrugsprod.	0,747	0,939	0,883	3,527	3,288
13		Tobak.....	0,668	0,924	0,402	0,733	0,367
14		Kautschukvarer.....	0,554	0,925	0,306	0,957	0,104
15	i	Fødestoffer.....	0,489	2,314	1,709	2,791	2,218
16		Velocipeder.....	0,464	2,266	0,737	0,880	0,203
		Øvrige Varer.....	13,857	17,221	9,598	15,576	9,299
			45,898	58,614	33,219	62,525	38,103

a) Herunder ogsaa Dampmaskiner, Symaskiner og Instrumenter.
b) Uldne og andre samt Trikotagevarer. c) Ogsaa Metalvarer. d) Hvede, Rug, Havre, Majs, andet Korn og alt Mel. e) Fede og flygtige, fossile og mineralske. f) UBEREDTE og BEREDTE. g) Sirup og Melasse.

næppe kunnet blive Tale. Da Opregningen omfatter c. 85 pCt. af hele Omsætningsværdien, tør man endelig slutte, at de ikke specificerede Artikler ere uden væsentlig Indflydelse paa Resultatet.

Gaa vi derefter over til en Undersøgelse af Danmarks Udførsel til Sverige i den foreliggende Femaarsperiode, maa det paany fremhæves, at denne, i Modsætning til den svenske Eksport til Danmark,

Tabel V.
Værdien af Danmarks Udførsel til Sverige,
procentvis beregnet.

	1896		1898		1900		
	Svensk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik	Svensk Statistik	Dansk Statistik		
a Kaffe	12.02	7.39	10.72	8.19	9.35	3	
Maskiner og Redskaber	10.75	7.69	—	7.07	—	4	
b Manufakturvarer	7.72	6.96	6.25	5.46	4.07	7	
c Jern- og Staalvarer	7.57	5.63	5.81	8.22	10.14	2	
d Kornvarer og Mel	6.60	11.10	17.00	8.47	12.05	1	
e Oljer	5.55	6.30	5.69	4.97	5.97	9	
f Huder og Skind	3.05	3.55	2.47	6.00	3.65	5	
g Kolonialvarer (ej Kaffe)	2.96	2.62	3.30	4.03	4.21	11	
Bomuld og Uld	2.86	3.53	6.19	5.28	8.32	8	
Frø	2.48	1.41	1.11	2.13	1.28	12	
Garn	1.89	1.79	0.39	1.03	0.29	16	
h Forædl. Landbrugsprod.	1.62	1.60	2.65	5.64	8.63	6	
Tobak	1.45	1.57	1.21	1.17	0.96	15	
Kautschukvarer	1.21	1.58	0.92	1.53	0.27	13	
i Foderstoffer	1.07	3.95	5.14	4.46	5.83	10	
Velocipeder	1.00	3.86	2.22	1.41	0.53	14	
Øvrige Varer	30.20	29.46	28.93	24.94	24.45		
	100	100	100	100	100		

Kosiner, Mandler, Apelsiner, Blommer, The, Kakao, Konserves og Sukker, h) Flæsk, Kød, Æg, Smør, Ister, Tælle, Oleomargarine, i) Oljekager, Klid og Kreaturfoder.

specificerer sig under et overordentlig stort Antal Rubriker, hvorved Overblikket over denne Omsætnings fremherskende Træk vanskeliggøres. I ovenstaaende Tabeller (IV og V) er det forsøgt at samle c. 70 pCt. af den hele Omsætning i 16 Klasser, hvis Grænser indbyrdes vel ikke altid ere fuldt skarpe, men som ikke desto mindre nok kunne benyttes til Vejledning. Sammenholder man disse Tabeller med de tilsvarende, der

for Perioden 1885—1895 tidligere ere meddelte — i en ganske vist mindre gennemført Gruppering — falder det først og fremmest i Øjnene, at Landbrugsprodukterne i den sidste Femaarsperiode have spillet en noget større Rolle i Danmarks Eksport til Sverige end i de nærmest foregaaende Aar. Rubriken »Kornvarer og Mel« er atter rykket op til Nr. 1, medens den fra 1885 til 1896 var gaaet ned til Nr. 5. Dette skyldes øjensynligt navnlig den store Majsimport i Slutningen af Aarhundredet, betegner altsaa ikke en Fremgang i Afsætningen af danske Varer. Noget større Betydning har det, at der i Rubriken »Forædlede Landbrugsprodukter« ogsaa er en væsentlig Fremgang. Denne Fremgang er nemlig næppe ganske tilfældig. Tager man de i Tabellen forbigaaede, mellemliggende Aar med, udviser denne Rubrik (efter svensk Beregning) følgende Bevægelse fra 1896 til 1900: 0,746—1,022—0,939—2,414—3,526, og relativt er Gruppen rykket op fra Nr. 12 til Nr. 6. Den i de senere Aar tiltagende Afsætning af danske Æg i Sverige har sin Andel i dette Resultat; men mest hidrører Tilvæksten fra Flæsk, Kød og Kødprodukter, uden at det kan ses, hvor meget heraf der udgøres af danske Artikler. Det er imidlertid givet, at den ikke ringe Omladningsvirksomhed, der har fundet Sted i København, især af amerikansk Flæsk, Fedt og Ister, har bragt en stor Del fremmede Varer af denne Art til Sverige. Fremskridtet under Rubrikerne Huder og Skind samt Foderstoffer er ikke mindre iøjnefaldende, men bør formentlig i mindst lige saa høj Grad tilskrives Omladning i danske Havne.

En relativ Tilbagegang har der været i Afsætning

af Kolonialvarer fra Danmark til Sverige; Artiklen Kaffe staar ikke længere som Nr. 1, ogsaa andre Kolonialvarer, Tobak og Oljer have faaet forholdsvis mindre fremtrædende Pladser. Men for saa vidt der under disse Rubriker tildels ogsaa absolut viser sig at være Nedgang, skyldes det fortrinsvis lavere Varepriser, ikke formindsket Indførsel. Bomuld og Uld have endog været Genstand for væsentlig forøget Afsætning, baade absolut og relativt. Øjensynligt kan der i alle disse Vareklasser blot i meget ringe Omfang være Tale om indenlandske Varer.

Derimod kunde det være af stor Interesse at undersøge, hvorvidt Industriprodukter af dansk Oprindelse ere Genstand for Afsætning i Sverige i større Udstrækning end tidligere. Om Manufakturvarer gælder det tydeligt nok ikke. I Omsætningen med disse er der som Helhed Tilbagegang, baade absolut og relativt, og den danske Statistik viser, at der ogsaa overhovedet i Udførselen af indenlandske Varer under herhen hørende Rubriker er Nedgang siden 1897. Ligeledes tyde de svenske Tal for Indførsel af Maskiner og Redskaber fra Danmark nærmest paa Stillestaaen eller endog Tilbagegang; at dømme efter det danske Tabeiværk er her dels kun Tale om en ganske ubetydelig Omsætning med Artikler af indenlandsk Tilvirkning, dels om en beskedne Udførsel af fremmede Varer, saa at de ret store Tal, hvormed Danmark her pranger i svensk Statistik, maa hidrøre fra rene Transitforsendelser, der ikke komme til Syne i dansk Beregning. Det er derimod paafaldende, at Rubriken Jern- og Staalvarer (samt andre Metalvarer) ved Femaarets Slutning saavel i svensk som i dansk Statistik udviser et saa højt Tal,

at denne Rubrik har opnaaet at blive Nr. 2 blandt Danmarks Udførselsartikler til Sverige, og man kunde maaske heraf fristes til at slutte til en væsentlig Fremgang i den danske Afsætning, særligt af Støbevarer. Den danske Statistik synes ogsaa nærmest at støtte en slig Formodning; thi Udførselen af grovere Metalvarer og Isenkramvarer (Pos. 173 og 174) af indenlandsk Oprindelse er overhovedet vokset i Aarene 1898—1900 og Udførselen af slige Varer (fremmede og indenlandske under ét) fra Danmark til Sverige endnu mere, navnlig i de to Aar 1899 og 1900. Den svenske Statistik, der i Henseende til Specifikation af de herhen hørende Rubriker er langt mere fuldstændig end den danske, modsiger imidlertid denne Gisning. Tilvæksten af den omhandlede danske Udførsel til Sverige falder ifølge svensk Statistik ikke paa Støbevarer, men mest paa Halvfabrikater som Skinner, Plader, Bjælker og Rør, hvilke sandsynligvis ere af fremmed Oprindelse. Saafremt dansk Industri — hvis Betydning for dansk Næringsliv ved den i 1897 foretagne Optælling viste sig at være uventet stor — virkelig skulde have formaet at skaffe sig væsentlig forøget Afsætning i Sverige, maa Sporene heraf altsaa søges udenfor de store Varegrupper; det er i det hele taget mest i Specialiteter, at Sverige paa det industrielle Omraade har Brug for danske Produkter.

Udbyttet af denne Oversigt over de to Landes gensidige Omsætning i det sidste Femaar bliver i det hele og store en Bekræftelse paa den tidligere Erfaring, at Danmarks Stilling i denne Forbindelse fortrinsvis er

en Mellemandlers, navnlig som Sælger, men ogsaa som Køber. Ligesom Grundene til dette Forhold, baade de af Naturforholdene givne og de af Handelspolitiken skabte, ere uforandrede, saaledes er ogsaa Resultatet uden synderlig Omveksling fra Aar til Aar. Hvad der i det højeste skimter frem i de sidste fem Aars Ind- og Udførselsstatistik som et Varsel om en lille Svingning bort fra Danmarks Mellemandel og over til Afsætning i første Haand, er paa den ene Side en relativ Formindskelse i Femaarets Løb af de svenske Landbrugsprodukters overvejende Rolle i svensk Eksport til Danmark, paa den anden Side den relativt endnu større Forøgelse i samme Tidsrum af Eksporten fra Danmark til Sverige i Kornvarer, forædlede Landbrugsartikler og Huder. Selv om Forskydningen i hver af disse Retninger ikke er stor, fortjener den dog at noteres som et Skridt henimod Genoprettelsen af en ældre Tids Tilstand, der i højere Grad end Perioden 1888—1895 muliggjorde Afsætningen i Nabolandet af Danmarks egne Frembringelser.

Stockholm, den 22. September 1902.